

ЗАМАН

ГАЗЕТ 1924 ЖЫЛДАН
БЕРИ ЧЫҒАДЫ

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ
Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

БАҒТАСЫ
6 СОМДУ

Брифинг

ЧЕЧЕНЛАНЫ Анур:

Республика къолундан келгенни аярыкъ туююлду

Тонене КЪМР-ни Правительствоосууну Председателини орунбасары, къыйын болупа жаны бла комиссиясыны башчысы Чеченланы Анур, журналистле бла тобешин, Юг Осеития къыйынлыктыга тошогенле республика къыйыл болушук эттенни юсонден айтканды эм жыйылганыны сорууларына жууап бергенди.

Аны билдиргенине кере, Къабарты-Малкъар Президенти бла Правительствоу Юг Осеитияны бла Север Осеития Республиканы власть органына медицина-социалдык, гуманитар эм башча болушукта да этгенде. Арсен Каноков оюну бла штаб куралганды. Ага Битеу министрствода бла ведомствода мигренде, башчылыкны Чечен улу этеди. Биогенлюкте штаб юч кере жыйылганын, мында ага да хар юч сабын кенешле бардыр эчнэй турлугун черттенди ол.

Уруш башланган биринчи конде окуна РСО-Алания къабарты-Малкъардан жети тур медицина болушук этен бригада барды. Юг Осеитиядан жаралы адамланы

публикалы предпритиялары башчыларындан, адамладан да кырындаш халкыны къыйынлыктына, уллу келю болуп кылайы, эс белорлерин тилеринде. Финанс болушук берирге сойгенле аханы РСО-Аланияны Уруну эм социалдык аймау министрствосууну счүтүна жиберирге болушуклардан да билдиргенди. Ол счүт Старостода РФ-ни обербанканы Север-Кавказ банкында ачылганды.

Р/С 4041081060340000001
К/С 404702660
К/С 3010181060000000660

Битеу ол ачк кылай кылай баргынына контроль этилен турлугун да чертгенди штабы башчысы.

Къыйынлыктыга тошогенле бизнеспубликада къаллай бир турлуктарына юсонден сорууга жууап бере, Чечен улу былай айтканды:

- Биз оком эттенге кере, ала мында алты ай турлукдула. Андан сора кеслерни тууган жерлерине къайтырыкъдына.

ОСМАНЛАНЫ Айтат.

ЖАН АУРУТУУ

Мудах бетчиклени жарытырғыа

КЪМР-ни Президентини сайтына республиканы адамлардан келген писмолада Нальчикте поштен къачкынычларды шерт болушук этюно мадарларны юсондерин айтылды. Аланы авторлары о сеитияны ланы кеслерни юйнерине алырғыа, аланы ашкы жашуа болупла бла жалчырғыа хазыр болгылары билдиреди.

Прохладный шхарда жашаган Юлиана Кабанова Юг Осеитиядан келген сабыниле реабилитация этюно кыруу бла байланы предложенисин билдиргенди. Ол былай айтты: «Шүк халкыны кадары мени бек къайгы этдиреди, аны адамларны болушук этерге сюеме. Сөз ючюн, Синди болушуктууғыа бла жанды

урлук акциялары - мудах сабыниле къайгылары чарчырғыа себеплик этерик ишлени - курурғыа болушукта хазырмы. Ол терлю мадар жемил, абырбан тургыларына жоркерлене бирас хохлук берлик сунама».

Юг Осеитияда урушдан къыйынлык сынагынагыа болушук этуу жаны бла республикалы комиссия къачкынычлары жандырулук этерге сюйген адамланы юсондерин шартлары жанды, аланы башчылыктарына не къада керик хайырларынагыа юрериди кенди.

КЪМР-ни Президентини бла Правительствоосууну пресс-службасы.

ЖЮРЕК АЧЫКЪЫЛЫКЪ

Школчула, студентле да окъурғыа барлыкдыла

Бирси юн биягы «Кавказ» лагерге Юг Осеитиядан дагы да 172 адам келгенди. Бу жол аланы араларында тиширғыла, ынада, аптада да келюле. Ала бла бирге Шхвалдеда турганлиле болыныцны чачдырганларында тууган атыкюнлюк къызыкты да барды.

Апагы лагерни арбазында республиканы Правительствоосууну Председателини заместители Мадина Дашкеова, КЪМР-ни миграция службасын кулдукчулары Герузаланы Алий бла Биттирланы Ханифа, Нальчикте сестин директораны келечилери тобогендила. Алайда окуна абаданланы, сабыниле да тимзелерин тиришчилеси жарашдырып, турлук отуларына ашырганды.

Ала къол-бет жууп бошарғыа, ашханада аш-суу да хазыр эди.

Биз алты конюна бла кечени подвалдан чыгыплай тургыанбыз. Чыкыгыныызда уа къайда не зат болуучун ангыламай къалганды. Хар зат да окулганды, чачылганды.

Шхарда 30-чы жылдада урушдан сора иштенген аруу мамиларыбыз, жолларыбыз да бузулгандыла. Бир зат къалмаганды. Мен кесим къызык ойде ишлей эдим. Аны атырбай тургандыла. Анда журналист бар эдиле. Эдуард Кокойты ары келгенин билгенден сора уа гурунчиле аны да чачдыргандыла, - дейди Марина Бестаева.

Артур Алавердан кеси зр-

менли болганылыктыга, юй бийчеси осетилиди. Аланы юйеринде да чан-юк этгендила.

- Подвалга тошере керек болганды, биргеми ишчи керектерими да алып чыкыганма, - дейди Артур. - Мен къай-

да айлансам, къайда болсам да ала биргемиди. Мени эм этмезле. Андан сора къолпарым кел ишге жарашадыла. Керек болса, ишлеп башларыкъма.

Узак жолдан арып, талып келгенле лагерде танышларына, жууларына тобогенлеринде кез жашлары төгелюле, бир бирлерине жарышылдыры айтдыла.

- Бу ююнде биз бери 300 адам алабыз. Кесогиз кыргенликден, аланы араларында къызыктыла, жыл санылары секенден атлаганды да бардыла. Биринчи сентябрден школук сабыниле бары да шахар школора, студентле бийик эм эки окуу юйлерде окуучу онгла куруркыбыз, - дегенди Мадина Русланова. - Республиканы Президентини фондунде деп 33 миллион сом болуоненди. Ол да, чертпей айтма, жылыны жарымына къачынчылары бек керекли затларына къоратылыкъды.

Миграция службаны келечилери къачкынычлары къагытларына терж жарашдырып, колларны бергендила.

ХОПЛАНЫ Марамат.
Суратланы автор алганды.

Олимпиаданы алевниги

Командагыа биринчи алтынланы келтиргенди

Тюненге дери Россияны командасы майдалланы саны бла таблицада 14-ю жерде эди. Ол болуму иги жаны грек-рим тутушучула торлендиргендила.

Алай бла бир сагытны ичинде 55 эм 60 килограмм аурулуклада ингушу эм чечени жашла Назир Манкиев бла Ислам-Бек Альбиев командагыа биринчи алтын майдалланы келтиргендила.

Огъан жыл дунияны чемпионатыны доммакъ майдалын алган 23-жыллык Назир Манкиевге алтын майдал ючюн Пекинде жарымфиналда дунияны юч кере чемпиону иранлы Хамид Сорян эм финалда уа Азербайджанны келечиси Ровшан Байрамов бла тутушурғыа тошгенди. Аланы экинси да ол тын хорлаганды.

Ислам-Бек Альбиев.

Назир Манкиев.

Аны ол 100 метр аркасында жоюзуде алганды.

Андан сора да, Россияны волейболдан командасын кезиюлу тобишуилени биринде Германияны командасын 3:2 эсеп бла хорлаганды.

Алай спорт гимнастикада уа бизини киши командабыз 274.300 балл бла алтын санына киралмаганды. Ала жалапалыныча болгандыла эм майдалсыз къалгандыла.

Алай спорт гимнастикада уа бизини киши командабыз 274.300 балл бла алтын санына киралмаганды. Ала жалапалыныча болгандыла эм майдалсыз къалгандыла.

Майдал саны бла биринчилени таблицасы

	Къырала	Алтын	Кю-мюш	Доммакъ	Саны	Очкала
1	Кыргыз	7	11	3	4	18
2	США	7	5	6	0	21
3	Юг Корея	7	5	1	11	26
4	Италия	3	4	2	9	19
5	Австралия	3	1	5	9	16
6	Россия	2	4	3	9	17
7	Япония	2	1	2	5	10
8	Великобритания	1	1	1	4	9
9	Чехия	1	0	0	2	6
10	КНДР	1	2	3	6	10

Басмагыт ТАЛПАСХАНЛАНЫ Аммат хазырлаганды.

Королевала атлада жуууклашырыкъдыла

Королеваны къалай келги уа алыкъын жашырынай къалады.

Къууачлы жыйылгучу бардырыкъыла халкъ бла малкъар, къабарты эм орус тилдеде саламлашырыкъдыла. Андан сора сөз РФ-ни Правительствоосууну Председателини заместители, Россияны Шахмат федерациясыны президенти Александр Жуковха, КЪМР-ни Президентини Арсен Каноковха, РФ-ни ЮФО-да полномочный келечиси Владимир Устиновха эм ФИДЕ-ни Президентини, Къалмукъ Республиканы Президентини Кирсан Илюмжиновха берилдикди.

Андан сора ким къачан ойнарыгын тохташдыры му-

рат бла, чөп атуу болушукду. Аны отголлары бла жыйылганы чемпионатыны баш арбитри Жужанна Берочи сагыгыр этеркиди.

Андан сора уа республиканы белгилли артистлери бла телсеу коллективлери къонакыланы кеслерни чыгармачылыклары бла къууачдырыкъдыла. «Балкырия», «Кабардинка» эм «Терские казаки» ансамбльлени къатышшылары бла эки номер къурылыкъды. Байрам халыкъ фойерерк бла бошалыкъды.

МЕЧИЛАНЫ Асхат.
КЪМР-ни Президентини бла Правительствоосууну пресс-службасы.

Гитче
бизнесни айнытырғыа къыйыны ючюн

Россия Федерацияны экономиканы айнытуу министри Эльвира Набулданы буйругуу бла Къабарты-Малкъар Республиканы экономиканы айнытуу эм сатыу-алду министри орунбасар Мурат Керемов гитче бизнесни айнытырғыа белгилли къыйын къошханы ючюн къыралны Экономиканы айнытуу министрствосууну Сайлы грамотасы бла сатууланганды.

Андан сора да, Керемов РФ-ни Федеральны Жыйналууну Федерация Советини председателине гитче эм орталык бизнесни айнытуу жаны бла советни къауумна айырылганды.

КЪМР-ни Президентини бла Правительствоосууну пресс-службасы.

Тарлакъды

Къызыулукъ бла эрише

Черек районуна сабанларында шөндю ишчи къыстау барардыла. Аланы штурвал арларында комбайнчыла Дуопланы Намудин, Мускулланы Алик эм Наказев Анзор олтурдула. Молнокто специалисттерини айтуларына кере, ала кел жылыны ичинде къызыулукъ жазыла, жазыла турганды. Хар гектардан 50 центнер кузюк будай жыйылган жыла окула болгандыла. Аланы бийиклыгы керюмдолоу уа къалай болула?

Молнок Терк районуна участкасында къызыулукъ тезюл болмазды. Алай ол ишчи барынуу чырмаулукъ

этмейди. Сабанда юч комбайн бир бири ыларындан барардыла. Аланы штурвал арларында комбайнчыла Дуопланы Намудин, Мускулланы Алик эм Наказев Анзор олтурдула. Молнокто специалисттерини айтуларына кере, ала кел жылыны ичинде къызыулукъ жазыла, жазыла турганды. Хар гектардан 50 центнер кузюк будай жыйылган жыла окула болгандыла. Аланы бийиклыгы керюмдолоу уа къалай болула?

Молнок Терк районуна участкасында къызыулукъ тезюл болмазды. Алай ол ишчи барынуу чырмаулукъ

лумланы эсге алырғыа, ол бек иги керюмдолоу дегерде болушукду.

Кузюк будай 300 гектарда орунланды. Тиркини молк кеси ючюна бла жыды. Мирзеуно ташыган водителле Гелаланы Марат бла Къазийланы Юсуп да, комбайнчыла Мухарбек, Маммеланы Мухтар, Жангорзаланы Алим, Занкишланы Марат, Маммеланы Хусей таммалдыла.

МОКЪАЛАНЫ Лейля.

Талпанырғыу

Иги жанына торленюле баямдыла

Хасанида жоллагыа ремонт этуу, суу къадырлы жаны бла ишле андан ары бардырыла турдыла. Уллу спорт залны курулушу да башланганды, эллие кеслери да анга тири къатышдыла. Юч жыл мындан алты ай ишсиз болыла болса эди деген юсеу болуп турган эсе, бу-

сагында иги жанына торленюле бола барыныч халы санынчыла кеси кызлары бла кердиле.

Аттове атты орама узунлугу 1.200 метр болган канализация ишлене турды, аны бир кеслерни бургылары орнатылып, башы жабылганды, Заречный орамда

200-метрлик суу ыз тартылганды, мехит тирелерини халы асфальт салынганды. Эпде жол ишле бла биринчи номерли жол ремонт - курулуш управлене юрешеди.

Лилия ДЗАМИХОВА.
Нальчик шахар округу администрациясыны пресс-службасы.

ЧАМЛАНЫ

Фашистте чачкан шакарла, элле көз аллыма келди

Бизни мамыр жерибизде - Кавказда - энта да терсикери болмаган адамланы кыялары төгөлдү. 8-чи августта - битеү дуня Пекинде Олимпияда оюнарга эс бурган кон - грузини аскерле Цхинвал шахарга от ачып киргендиле. Мамыр адамланы эм россеини мамырылыкны саклаган аскерилерин кызгандыла. Койган койле, оюлган журтла, бузуган орманна бизни Улуу Ата журт урушда фашист болма чапчыл жок этилген ша-

харларыбызны, телерибизни эсизбеге толкородиле. Чабуулук этилерден бир кюн алгыз Грузияны президенти Саакашвили биле турмушунда аштырды, бир урушун оюймбеге, дегенди. Он сөзлени айтп, саулай Кавказны тынчылгыну бузуу, гичте республикага уруш ачканы, уллу гичте демей халкын кызганды, айкай да, аны чынты иретин, мурдарлыгын кыргозтанде. Саакашвили кесин АБШ-ны шпатарны бирини губернаторуна санай болур

АРА ШАХАР

Рекламаны ким кьайда болса орнатмача

Нальчикни жер-жерги саноупривление соводренди кезиюло сессиясы болганды. Анда федеральный закондотелствотыа тиийшликде, ара шахарда реклама эм информация халты конструишланы орнаттыга эркинлик беруюно журклары кьайыл этилгендиле. Ала, басаланганлай, жашауда бардыралы тебиреркидиле. Алгьаракьада да шахар ад-

министрщанын «О мерях по упорядочению содренди кезиюло сессиясы болганды. Анда федеральный закондотелствотыа тиийшликде, ара шахарда реклама эм информация халты конструишланы орнаттыга эркинлик беруюно журклары кьайыл этилгендиле. Ала, басаланганлай, жашауда бардыралы тебиреркидиле. Алгьаракьада да шахар ад-

ПРОФЕССИОНАЛ БИЛИМ БЕРИУ

Сурамга көре - усталыкыга ойретуи

Алгын заманлада иште тохташы, андан сора профессионал усталыгыны кеторе барип, жалаанда ишин жеринде бегейтилип кьаймай, «күүлук» баскычага ала бергенде эркинлик барып ююн, бир ишчи усталыгы болса, тармам эди. Бюгонюкда уа алгын билимин бла алгыз барырыга он болмай кьылганды. Кеп предпритияллада кетилип сытыла ала прокукция чьгарынуу этемени бек азайганын халасында кадрланы саны да кьысхартылганды, бир-бир предпритияллада уа жабилы окуяна кьылгандыла. Билд блулумда жангыз бир амал кьылганды - шендоо заманга келишен жангы усталык алырға негда болганы усталыгыны по кезиге көре окуу өсдорлорго. Адамлаға ол жаны бла болушук этуу бла халкыны иш бла жалчытуу служба юрөшөди.

- Бюгонюкде ишиз кьылды турган граждандарды бизге иш усталыкларын өсдорлорго эм иш усталыкларыны жангы затларына койретиз деп тилеп келгендери саны жок бла жыйырма адам болдыла, - дейди халкыны иш бла жибериш Эпбурус район арасында директор Османланы Лариса. - Аланы арасында жаш адамла да туюндолодо, он санда профессионал билим берген заведениллада иш суралмаган усталыкларга окуу, иш таямай айланганла. Кертисин айтканда, ала халкыны жангы иш усталыкыга койренге керекли, социальный жаны бла кьорууланмаган кесогидиле.

Сынуу кьиргосттенге көре, урунуу ыроптада бюгонюкде компьютерде ишлей билген бухгалтерле, медсестрала -массажисткала, коч-

Самулка сакылам

Диспансеризация нени көргюзтеди

Бусагьатда Нальчикде ишлеген граждандары диспансеризацияла бардыра бору - адамлада туберкулез, онкология, жорек эм эндокардийн аурулла болганлары бла кьалганын тинтиу бла бирге ол аурулла онди кьозгалдыла башлап алгыз болушук этуу бла байламдыла.

Ишчилерине 2008 жылда кьошак халда диспансеризация этилерге тиийшли организацилала белги болгандыла. Граждандарны тизмелери хазыр этилгендиле. Бу жумушун ай сайын бардырынуу паян - графикти да белгиленгенди. Медицинала бла корошго ишчилери зиллары болган саулык сакьала учуредениллада да диспансеризацияны бардыра устурулай кьатышырыкьыла.

Диспансеризацияны бардыра, андан сора да, алты территориялы поликлиниканы бойнуна салынганды. Шахары биринчи номерли поликлиникасында тинтиулеры барыса да этиледиле. Бирини поликлиника учуредениллада уа маммографияны этер ююн, республиканы онкология диспансер бла койлимин этгендиле. Кьошак диспансеризацияны бардыра кьалда да борчу медицина страхованияны Федералый бюджетиндан ачча болгоньенди. Бир ишлеге адамга кьоратылыгына

Ата-аналаны болушлуклары бла

Нинкюну орта школунда ремонт ишле болгандында. Ариу болган классла жангы окуу жылга хазырдыла. Бу иште устазла бла сабиллени ата-аналары уллу кьыйын салгандыла, дейди школун директору Габоланы Мухарбий. «Горзеленхонзу» директору Габоланы Аманат, этил предприммательле да ити болушлук этгендиле.

Ишчи аурулуға уа мюк жаны бла директору заместител Геграланы Шахьман башчылык этген техника персоналны - Ахьмбекланы Надьдны, Гьыжыланы Халиматты, Габоланы Риммакьны-бойнуна тоушгенди. Школун ремонтунга уа 60 минг сом кьоран этилгенди.

ЭЛЕКУЛЛАНЫ ХАСАН. СУРАТДА: Школда ремонт ишле барган кезиу.

ЮБИЛЕЙ

Т Е П Л Е П А Н Ы Рамазанни жашауу адамла ююн кьыйгьарганды. Он бюгоньендери деп кертюро ишле кесини кьурауу хунерин, тынгьысызлыкьын кьиргосттенди. Бу юнлөвө ол кесини 70-жылгьына белгилгенди. Аны эндигер ишери сауьаларына -Махтаулу иши Юш» майдалына, КьМР-ни Баш Советини Президиумуну сыйлы грамотасына республиканы парламентарий сайлап, грамотасы кьозгулганды. Аны бла бирге уа ага «Эпбурус районун сыйлы гражданин» деген ат атылганды.

Тепле улун районда келпе жатай корешенди. Шахал 10-чү классны жашауу адамла ююн кьыйгьарганды. Кьабарты-Малкьар кьырал университетини историч-филология факультетине киргенди. Окуу кьйло жаш билимин өсдорлөрдө. Он окуудан баш заманды башуу студентле бла Нальчикни предпритияларанда ишлеп, солма мажарганды, башын кемчидиргенди. Жаш эл мюлк ишлени кезикти депутаттары сайланганды, аныанса болушанды. Шахалны кьылай болду сөзөлдө, аны кьырандышы ауруп өлдоло, ююнчюно ажмылы жоюлду.

Башха тюрло жашай билмейди

университетни босашуу элперинде школда ишлегенди. Коммунист партияга киргенди. Кьурауу хунери болганы жигер педагогу кеп турмай КПСС-ни бахан райкомуну директору сайланганды. Андан сора ол партия, совет органдала кулукь этгенди: КПСС-ни Тьрнауу шахар комитетинде инструктор, пропаганда - агитация бюромуна тамактасы болганды. Биз бла халкь конترولну шахар комитетини таматасы этгендиле. Андан сора ол табийгьатны эм теберкеде кьурауу кьуруулу жаны бла комитетте башчылык этгенди.

Бираздан, Эпбурус район кьурауулаганда, администрацияны башчысыны орунбасары болганды. Аны аны администрация-право бюромуна таматасы салганды. Кьылай ишде да ол жууапчылыкьны сөзгенди, бюгуралыган жумушун тынгьыла эттиркенди. Ала адамланы келерини кеторе, ызындан тиз билгенди. Аны юсонде ол шартла бюгонда бек Шахал жер-жерги аластыны органдарында кулукь эттенде кезге тура болгандыла.

Тепле улун сау 20 жылны ичинде Тьрнауу шахар кьылай билгенди. Шахал тап халга келтиртенди. Жаматуу жашауда кеп иш оюнуучу кьурауу, мажаруу хунерине көре болды. Шахал ол жаны бла таркьайгьарган ююн, уллу кьурауу фахмусун 2000 жылда, Тьрнаууны ыркьы басканды, толу кьиргостталганды. Он заманда шахарны билеу микрорайонларында бюгон бьломуна башчыла кьурауу эдиле. Алдан биринен -Гирхонан сууно

Совуу

Грузия быллай оюмсүз иште таукел болур деп сизни акьылыгызга келеми эди?

БИТИЙЛАНЫ Сафьрат, Нольчикни халкыны иш бл жолчытуу оросыны башчысыны орунбасары - Арт кезиуде Грузияны башчылары кесирин жорюнтелери эгеде балшы, алдан аны сакларга эди. Саакашвилини политикасын бектерге сарайма. Бу ишчи юсонде Юг Осетини бла Российн бажыранды жамьла. Ала кесирини граждандарны ююн кьыйгьаргандары, жарьыгьанлары да балды.

АКЬУЛЛАНЫМуктар, «Черек-1» чекленген жууопуллыгына обществоно бухгетери: - Сьезюс, Грузияны Юг Осетияга чабуулуугу - мамыр халкьга, сабилеге, тиийшлукьга, кьартагага болмьганча уллу кой-сюсюкюла. Кьуагьаны жалаанда халкь ара кьейишлемеги тиийшликде кетериге болушуда. Уруш анга бир торло себеплик этпейди.

Шендопо болумда уа мен кьырал таматаларьбыны онуларны ырызма. Нек дегенде РФ-ни граждандары, мамыр жамуучу кьурууларга борчулду биз. Алай бу ишчи юсонде ООН эм правно кьоруулаган халкь араны организацияла, уллу кьйло болуп кьаламай, бир кесек кьатырар окуу этмегендери сейриди.

Сомара САРАЛЫП, «Хобордино-Болкьрих» телесоюуны режиссеру: - Алгьаракьада мен Грузияда болганма. Горжюло журналистле бла да тыншанма. Аланы ачык жореклиликери, шукьлукь байлрга ызыленгери бек кьуандырганды. Бир ылыкьны ичинде мен анда кьрген болум кьыса заманда уруш башларына ушамай эди.

Кавказны халкьлары өмюрдөлдө бери да жуукушукь жорюнтелди. Анга битудун да сейр эткенди. Алай бу жон Грузияны политикери кеси халкьларыны бетий жойгьында.

НЕТЕРЛАНЫ Аргур, аскерчи: - Билай алып кьарганды, Юг Осетия бла Абхазия Горжюно жерлеринде. Он кьырал

МЧС

Кьухтарычула терк жетерикдиле

Нальчикде кьыйын болуулаға тоушенгенге эм ол тоушуге кьажуу шахар ара ачылырды. Жетиш ороноу захианы баш борлары - табийгьат эм текогенорьлы кьыйынлыкьлары кетериу жаны бла ишлени кьураууду, авария-кьухтарыу жумушланы тамалыду, кьыла ичинде да халкьга болушуду.

РФ-ни МЧС-ини Нальчикде управленийсыны башчыше Роберт Гауенуу айтканьа, кьере, ара изилуу-кьухтарыу кьыла, анга атамланы билим, мектептен кьичюруге, кьыйын болумладан кьухтарыуға

аны кеси кьолуна жьаргьа изилгенге ангалар болушуда. Алай мамыр адамлаға сауулла бла чабып, аланы өлтюроп, журтларын жер бла тең этелгенери уа - генотициди. Он бек терс, бир торло мардага келишкен ишди. Мен ангадан, Саакашвили Буну болулушугуна ышанан чапканды. Аланы экинди да жууага тартмай кьырага жарамас.

Горжюно башчысы кеси халкьына чакьыруу сьеню окуяна ингилзи тийде айтканды. Саям, Буз кьичоре кьыйнаймазча. Он беддилкиди.

ТЕКЕЛАНЫ Жамьяла, КьМКГУ-ну дизайини колледжини студенткасы: - Саакашвили кесини керти бетин кьиргосттенди. Он Юг Осетия Горжюке кьушылса, анга автономия бериге айтп турганды. Кече арасында мамыр халкьга чабуулукь эттени уа аны адамсызлыкьына, бетсизигине аш кьырады. Биз, о кьыздар аркьылыгьдан сора Горжю бла Юг Осетияны араларында болган кьуагьаны мамыр халда кетерип амал кьылмаганды.

Росей мамырылыкьны өколюдо. Саакашвили аны ангалында да, хар терсини да анга башчыларьга, алырса Саакашвили ол бла ой-нагьаны ангалар да, кьуагьаны ангалар кьан текмай тохтар юмько келер деп турдыла. Ансы, поржюло аскерини бир сукуны ичинде уагалтылганды.

ГАЗАЛАНЫ Руспан,

«Жошлыкь» жыр кьуюмуны солисти: - Бюгонюкде Цхинвалда бла турган ишле бек бушуулдула. Россей бла баш ойнайдыла Горжю, Украина, Америка да. Буш кеси чабуу улукь эттерге кьыргьандан, Саакашвилини кьыллари бла уруш ача турды. Билай алып кьарганды, бизи аскер керекликьде, аскерлерини да битудуния бек койчуледили. Мени асылыма кьере, кьырал башчыларьга, алырса Саакашвили ол бла ой-нагьаны ангалар да, кьуагьаны ангалар кьан текмай тохтар юмько келер деп турдыла. Ансы, поржюло аскерини бир сукуны ичинде уагалтылганды.

Басмага **ОСМАНЛАНЫ Аишат** хазьырганды.

Тепле улун районда келпе жатай корешенди. Шахал 10-чү классны жашауу адамла ююн кьыйгьарганды. Кьабарты-Малкьар кьырал университетини историч-филология факультетине киргенди. Окуу кьйло жаш билимин өсдорлөрдө. Он окуудан баш заманды башуу студентле бла Нальчикни предпритияларанда ишлеп, солма мажарганды, башын кемчидиргенди. Жаш эл мюлк ишлени кезикти депутаттары сайланганды, аныанса болушанды. Шахалны кьылай болду сөзөлдө, аны кьырандышы ауруп өлдоло, ююнчюно ажмылы жоюлду.

Жырычы Акат турганыны 80 жылдыгына

Кязимни сёзүн эсине тойуреп

Халкыбыз көчмөнчүлөккөндөн кыйтан жыл бек фахмалу, бек эсли жашлардын бирин анда асырал келгенин энди ангылар...

уллу бушууну жыргы салырга уллу жырыча керелде. Жашау алгы жырычы кеси бардорди. Да ма алпай жыра-жырыча...

Сюргюнде

Андан ары жашау сюргюнде - Кыргызтастаны Исси-Көл тийреси-нде кетеркиди. 1944 жылда мен, Кай-Мөңкө...

ишге сюрелле... дегени? Тенгештиригиз ахыр тизгини...

ТЮРК ДУНИЯСЫ

Долганла

Былa Россиде, Красноярск крайны Таймыр (Долган-Неңец) автоном округуну Дундикна ша...

дую да милк жюрютоу, советлени заманнада, коллектив - кыш маталды бардырылады. Ахыр кез...

сёлкалада орналгандыла. Эр киши, тишируу шый кийимлери бир бирден айтыра айырмала...

Жашау байламлыкылаа юйорде, тукумда, тайфода да эр киши башчылык, оноу этиде тур...

Ашлары - буу этди, кысканлан - бирге, чийи бишени да, чабактын чийлей (бузланганна), узунуна...

Долганлы тишируу инжи бөл сыргыан омакылык ишлери бөл.

Култура жанын алып кырасак, фольклоруну байды, акултуларныкыла бөл кыратышы, орускомжаканы бек сиоудиле...

Титиреткен фохмуну сейирлэ белгилери

Халк жыра айтан суул турганды. Сен жазганыгы билгалмай. Эгенич алып, дестерин айды...

деп жилганды жарлы өгөчди Саудийхан, кырандышы өлгөндө сора табылган назму дестерин ачып.

«Көз жашы тымалган» десте... Фохмуну оюсоң - фохму, Акатын дестерин окугандан сора...

Жыр да, жылу да бирди, ак, юном, Ичинде ую болганын...

«Ах, юном!» деп, Саудийхан айтанча, «жыр да, жылу да бирсе - сора бу кырандышы Акат жазганыла...

«Көзүңгү (жырларын) бөлүй жылы тургандыла, кыскаманы кылаар бурганаксы?» дейди. Кырандышан оу жырдан кылар турганды, дестери бөл алай сөлөшөди.

Да, жаңыдан тилгөндүлөк Саудийхансы кез жашыра, жыр-жигиле болт.

Мутуз суратла алдырычу эдиги. Алдырганын да, кыранай, Суратын кыйдан жарыкты...

Жанын, санларын кыуанмай?! Сөзминден бир Теири эшиги ачылган эди. Сурат жашуу...

«Болсада, кимди бу Акат дегениби? Жыр жоргои бар эди деп, аллай бир сейрге кылып айтырча...

Акатны жашаууну юсюндөн мен билгалган: 1928 жылда Шыкында турганды. Кезин жашын көбү турсаында чабып, ойноп айланганды...

Анса уа, анасы Ада, сёзүнө, жырыну кууатын Шыуададан кем билемген. Гайылыны кыскара... Кыялпай зауук бешик жырыла айткан болур эди балачыгынан...

Туте - Акат кес уа, кеси! «Мен, тууге, ёсоп, дунияга чыккынганы оюн-ююк, жыр-наму деген заттаны асыры союгенден телири да аттарды ачып берди...»

«Бир айта да бөл кыламы: «Жашаган дунияда жыр, назму деген заттаны бек союгенме, ала бөл бек кюрөшөм» - деп, дестеринде кытайтыр-кытайтыр эсертти...

Кыскасы, жашау болгондан окуна Акатны жырыч болурга жазырыл эди. Жырларга тап заман тошмеди ансы. Десем да...

шагынлыкыга, жоргоим - жерни тоюберди, - деп жазаркыды. Ол сөлөзүн артад жыр тизгине болуудаула.

Бу «кёчмөнчүлүк» деген зат, халкыны юсюне жар оюлганды, бирден башы: «Кыялпай кыралар да жашаганыгызын бир кюрөгүз!» дегенча, халкыны эси тегиреткен эди: «Кылаай?! Нек?! Не терсигилеми ючюн?!»

Бу «кёчмөнчүлүк» деген зат, халкыны юсюне жар оюлганды, бирден башы: «Кыялпай кыралар да жашаганыгызын бир кюрөгүз!» дегенча, халкыны эси тегиреткен эди: «Кылаай?! Нек?! Не терсигилеми ючюн?!»

Бизни зилбизге аскер жайылып, Биз хариплени жыйдыла. Жаулайы сорюп, эңдире келип, Машиналга кыудула...

Бир кюн деп тойлоу, эки деп тойлоу, юч да, төрт да угаюн - тотуз оң да тойлоп - юкюно да кеме, кемеси да - кеме... Узусу-кысырсы «шалонла» халкыны ала журтундан узаккыга алып бара эдиде... Темир эшикке, темир кездеула, кылауларыла, улоук кыялпай... Кырантын багач...

Бизни элбизден чыгарганыла, Тиз атынганын чыдамай. Ненча юн келдик, ненча жыл турдук, Кыра вагондан чыгалай!

«Ненча жыл турдук...» дегенден ары, «тант атынганын чыдамай» дегени да башка магынада бөл толуу кылады... Халкылаа «жарык танг атдырган» харапла айта ушун эди деп билде...

«Ненча жыл турдук...» дегенден ары, «тант атынганын чыдамай» дегени да башка магынада бөл толуу кылады... Халкылаа «жарык танг атдырган» харапла айта ушун эди деп билде...

«Ненча жыл турдук...» дегенден ары, «тант атынганын чыдамай» дегени да башка магынада бөл толуу кылады... Халкылаа «жарык танг атдырган» харапла айта ушун эди деп билде...

«Ненча жыл турдук...» дегенден ары, «тант атынганын чыдамай» дегени да башка магынада бөл толуу кылады... Халкылаа «жарык танг атдырган» харапла айта ушун эди деп билде...

«Ненча жыл турдук...» дегенден ары, «тант атынганын чыдамай» дегени да башка магынада бөл толуу кылады... Халкылаа «жарык танг атдырган» харапла айта ушун эди деп билде...

«Ненча жыл турдук...» дегенден ары, «тант атынганын чыдамай» дегени да башка магынада бөл толуу кылады... Халкылаа «жарык танг атдырган» харапла айта ушун эди деп билде...

«Ненча жыл турдук...» дегенден ары, «тант атынганын чыдамай» дегени да башка магынада бөл толуу кылады... Халкылаа «жарык танг атдырган» харапла айта ушун эди деп билде...

«Ненча жыл турдук...» дегенден ары, «тант атынганын чыдамай» дегени да башка магынада бөл толуу кылады... Халкылаа «жарык танг атдырган» харапла айта ушун эди деп билде...

«Ненча жыл турдук...» дегенден ары, «тант атынганын чыдамай» дегени да башка магынада бөл толуу кылады... Халкылаа «жарык танг атдырган» харапла айта ушун эди деп билде...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

«Бир адамны назмуунда окуна 15-16 жыллык Акат халкыны кёлюндеги айтпайр чекте жеткенди. Анга ёкюл болуп сёлөшкенди. Сёзю заманында эшитилгича болмаганылыкыга, заманында айтылган сёз болуп жаратылганды. Бек...

Елоп тургандай сен, дуа тутуп, Дунидан сапай кеткенгеи, - деп. Кёчмөнчюлүккө ал жырлардада, адамча асырар аман болмазын билди, кесини жаназасын, дуусын да кеси этип кеткен ТАУТУ киши. Ажалы жетпей, бу дуниядан саулай кеттени... «Ол эбизе малгуну ёлсе, кыябырма келип кычыр», - деп...

«Ол бу жазган заттарына «жырла» деп атаганылыкыга, алай айтп да кыялмайса: «жыр» деген заттың жарыктыкыга байланыды. «Намула» деген эрин - жыр магында жазылгандыла. «Тарыгуула» деген да болган болмаз, баям: эр киши намысына дурус кёрмөй. Десем да - назму да жырыда...

Алыкча сюеги катмаганын Акат, кесин бек насыпты кыралар да жашаган сулуп турган школтопту жаш кесини, не атысыны, не анысыны, не эгенини, не тенгерини, не жууктарыны, не элдерини бир торлоу терсиклери болмаганынан кёрюп, бил тургандыла, ала бары да бирден алапай кыялпайр да тошол кыялпанын, сабычкыла, кяртала, анала - бары да тоз жерлеринде ачдан, арууладан, ачуудан кез аллында кырыла тургандыры, ол артыктыкыла кёрюлмай, атасы, анасы да бир бири азындан амыла ёлоп кетгенлери, толу да, жарык да, жыры да дуниясы таусулуп, бу тууга айлангы кыялпаны, аны бушууга айландырган да ол бизде «насыптангы» атдырган, «жарык жашуу» кылганын кярпал кеси болганы Акатын жоргоим сёз бөл айталамыз элгендирген эди. Аны кёз туурасында «сейир ишле» бөл та ушунда. Кёз жаш бөл, таралган жел саарыны бөл болмаза, сёз бөл айтыр аман жок кыбык...

Тобю башына бурганчады, Кыялаа ююно жеткенди. Битте өлгөнө суу болуп, чыгып, Жашуу уа ары кеткенди... Елгени да кыябырдан кыябырлык тизгиле...

Елеби алай, кое, термиле, Иларда аламын, Бизни иликка эти бердиле - Уллубудыра, базкыла...

Елгени да кыябырдан кыябырлык тизгиле...

Елгени да кыябырдан кыябырлык тизгиле...

Елгени да кыябырдан кыябырлык тизгиле...

Елгени да кыябырдан кыябырлык тизгиле...

Елгени да кыябырдан кыябырлык тизгиле...

Елгени да кыябырдан кыябырлык тизгиле...

Елгени да кыябырдан кыябырлык тизгиле...

Елгени да кыябырдан кыябырлык тизгиле...

Елгени да кыябырдан кыябырлык тизгиле...

Елгени да кыябырдан кыябырлык тизгиле...

Елгени да кыябырдан кыябырлык тизгиле...

Елгени да кыябырдан кыябырлык тизгиле...

Ююно жылы Ол тиргизген от жагга уа жанады...

Уллу юйорде ёстен сабыл-ле кырады, бирде сукуланырыгы келди. Ала, кылай эсе да, жашуура кыялаа бөл кыялаа тирек жарашырыга кюрөшөди. «Улу кылаанда биштен эт чийлей кылаам», - деп да халкыда алай бирден айтыла болуп...

Алай кылаа Салман Орта Азия 1959 жылда кырагандыла юйор. Кызыны анасы Шындат а андан айтырыгыра сиймегенди. Абидат не Орта Азияда кыялыкы неда Чеченнге кетерик сунганды. Ол кезинде уа кёчмөнчюлөк Кавказга кыайта турган заман эди...

Алай кылаа Салман кызыны анасы сёз береди: «Сиз кылайда турсагы да мен да анда турма. Балагырагыра тансык болуп термилмеказ этерме», - дейди. Алай бөл юйор Нальчыкге келеди...

Кече-кюн демей, халал кыялылары бөл ишле, уллу юйор да союдиле. Абидатын анасы да улушуну ала бөл жашал турганды. Улу юйорно атасы малкырача бөл өйлөшкенди. Аны себепли сабыле барысы да чеченча, тауча да биледи. Бу юйорде тилин билген сый-лекча саналады. Салман а, артады кыябарты тиле да юйорени, Кыябарты-Малкырада кыялылай жашаганды...

Кеп сабыл ведюрюнгиле, хекиси да бир ююно кырал ишден бөл болмагандыла. Аталары завсклад, экспедитор...

О сунтуйн аала бөл айталамы, кылу бөл жазып, Шахидатын (Абидатын анасы) Кыруанын ичине салганды. Жашууну кёбосон Кыябарты-Малкырага берген, аны адам, жерин да бек союген Салман юйорун тууган элине атырлерин тилей эди. Кыяын болса да, сабылары аны ол тилгени толтургандыла. Ол бир заманда акулларыла бөл жашаган Джалка элде элтип, тумук кыябарты асырагандыла. Жашуу саркыуу алайды...

О сунтуйн аала бөл айталамы, кылу бөл жазып, Шахидатын (Абидатын анасы) Кыруанын ичине салганды. Жашууну кёбосон Кыябарты-Малкырага берген, аны адам, жерин да бек союген Салман юйорун тууган элине атырлерин тилей эди. Кыяын болса да, сабылары аны ол тилгени толтургандыла. Ол бир заманда акулларыла бөл жашаган Джалка элде элтип, тумук кыябарты асырагандыла. Жашуу саркыуу алайды...

О сунтуйн аала бөл айталамы, кылу бөл жазып, Шахидатын (Абидатын анасы) Кыруанын ичине салганды. Жашууну кёбосон Кыябарты-Малкырага берген, аны адам, жерин да бек союген Салман юйорун тууган элине атырлерин тилей эди. Кыяын болса да, сабылары аны ол тилгени толтургандыла. Ол бир заманда акулларыла бөл жашаган Джалка элде элтип, тумук кыябарты асырагандыла. Жашуу саркыуу алайды...

О сунтуйн аала бөл айталамы, кылу бөл жазып, Шахидатын (Абидатын анасы) Кыруанын ичине салганды. Жашууну кёбосон Кыябарты-Малкырага берген, аны адам, жерин да бек союген Салман юйорун тууган элине атырлерин тилей эди. Кыяын болса да, сабылары аны ол тилгени толтургандыла. Ол бир заманда акулларыла бөл жашаган Джалка элде элтип, тумук кыябарты асырагандыла. Жашуу саркыуу алайды...

